Nå er det sommer!

Hjemmet

NR. 28
12. JULI 1977
PRIS
KR. 5,—,
INKL. MOMS

Gled Dem til mange ukers romantisk lesning!

Engslende roman om Helen som blir holdt som fange i den mystiske Dominic Lyalls hus...

SE SIDENE 16–17

fanget av Kjærligheten

002 28

SE SIDENE 7–10

Arne Bergan, 33, fra Horten:

Jeg har 5 prosent sjanse til å overleve denne sykdommen... men jeg skal lure'n!

Helsekost for hvermann

SE SIDE 60

«Godset» kaller Gordon Wold, 73, fra Porsgrunn, sitt bølgeblikkhus på Galapagos. Her vil han

Dø med støvlene på

SE SIDENE 24–27

Hjemmet

INNHOLDSFORTEGNELSE
nr. 28 — 12. juli 1977

ARTIKLER
Ukens spissartikkel 7
Jeg har mot til å være meg selv, av Liv Hekkli 14
Jeg vil dø med støvlene på, av Stein Støa 24
Jeg har opplevd et mirakel .. 28
Hustråkk er ikke mosjon (2) 34
Kort om Kongelige 36
Det store karakterhoroskopet 40
En blir aldri for gammel! 76
Jeg må være sliten, av Liv Hekkli 93

ROMANER
Fanget av kjærligheten (1) .. 16
Du gavmilde jord (2) 30
De forlatte barna (3) 42
Natt i Bombay (1) 70

NOVELLER
Se livet med nye øyne 22
Smaragdhalsbåndet 38
Samme tid, samme sted 78

BILLEDROMAN
Stemmene fra fortiden (16) . 86

MIN HISTORIE
Det var takken! 12
Vår sønn ble alkoholiker og tyv 32

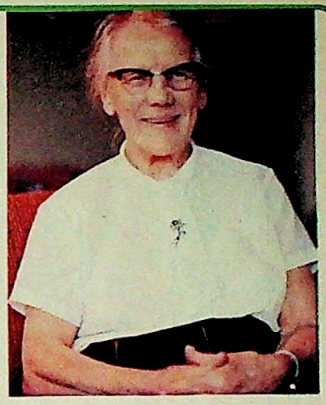
PREMIEKONKURRANSER
Sommerkryssord 64
Kodekryssord, Ukens Nøtt, Barnekryssord 73

TEGNESERIER
Blondie 97
Knoll og Tott — Flinbeck og Fia 98
Asterix 99

FORSKJELLIG
Brev til oss — Noen for meg 4
Fra kvinne til kvinne 5
I søkelyset 18
Hjemmets Huslege 35
Pusleside 67
Vi Unge 84
Horoskopet 89
Litt om alt 94
Vet De det? 96
Oppriktig talt 102

NYTT OG NYTTIG
Velg og vinn et sommerbord 45
Kalde, sunne sommerdrikker 48
Skriv til Hanna 49
Sommer med fransk bomull 50
Månedens blomster — fyll en potpurrikrukke med sommerdufter 54
Strikket mote til helårsbruk 56
Små heklerier 57
Spør oss om alt 58
Helsekost for helsens skyld 60
Kuponger står på side 101

Hjemmet Neste uke

Takk for blåveisen, lille venn!

Mormor Jenny Schei på Tøyen i Oslo hadde aldri sett sitt barnebarn Liv-Synnøve, åtte år. Og ikke trodde hun noen gang hun skulle oppleve det heller. For Liv-Synnøve bor i Melbu i Vesterålen, og dit er det langt og kostbart for mormor som bor dyrt og lever av trygd. Og like dyrt for Liv-Synnøves mor som heller ikke har det for flust. Hjemmets Ønskebrønn lot Liv-Synnøve plukke en blåveis til mormor i Oslo i mai.

– Jeg snakket litt med Gud og Han løste alle problemer

– «Der reiser en kvinne på et Guds-ord,» ble det sagt om meg i Afrika da jeg dro gjennom krigsområder for å hjelpe fødende kvinner, forteller misjonær Inger Stray Bregi (78) til Hjemmet. – For det er ikke min person som skal ha ære av det arbeidet jeg utførte i Afrika, det er Gud. Kom jeg opp i situasjoner som syntes håpløse, snakket jeg litt med Gud, og han løste alle problemer!

Han ble angrepet av sine egne livsfarlige virus!

Geoff Platt arbeidet med et livsfarlig virus — grønn apefeber-virus. Hvis dette viruset unnslapp laboratoriet, ville hele England kunne bli lagt øde. Ved et ulykkestilfelle ble han selv smittet av dette snikende viruset. I flere uker svevde han mellom liv og død. Hans familie ble holdt hermetisk innelukket i det huset de bodde. I artikkelen i neste uke forteller hans kone om de forferdelige ukene familien gjennomgikk.

Hvordan kan George huske det hans døde bror opplevde?

En dag spurte plutselig George, 4 år, etter hunden sin Spot og trehjulssykkelen og sparksykkelen sin. Men han hadde ingen hund. Ingen trehjulssykkel. Ingen sparksykkel. Hans bror Gregory hadde eid alle disse tingene. Men Gregory var død før George ble født. Og Spot døde sammen med ham. Det var bare det at ingen noen gang hadde fortalt George noe av dette...

nytt & nyttig

Nå er jordbærene kommet

Nå er de her — jordbærene! Vi kan nesten ikke få spist oss mette på de deilige bærene, enten vi forsyner oss direkte fra kurven eller serverer dem med fløte og sukker. Men, det fins andre måter å spise jordbær på også, Hanna gir oss oppskrifter neste uke fra fremmede land.

Strikket genser og bukse til lillebror

Et søtt antrekk av dobbelt babygarn og med tykke pinner. Mykt og behagelig å ha på.

Hurra for sommerkjolen

Gledelig nyhet til alle som har lengtet etter å få tilbake den enkle sommerkjolen, nå er den her. Vi har plukket ut modeller neste uke som passer til en god varm sommer, enten du skal være hjemme, på ferie eller hvor som helst.

Helsekost for hvermann

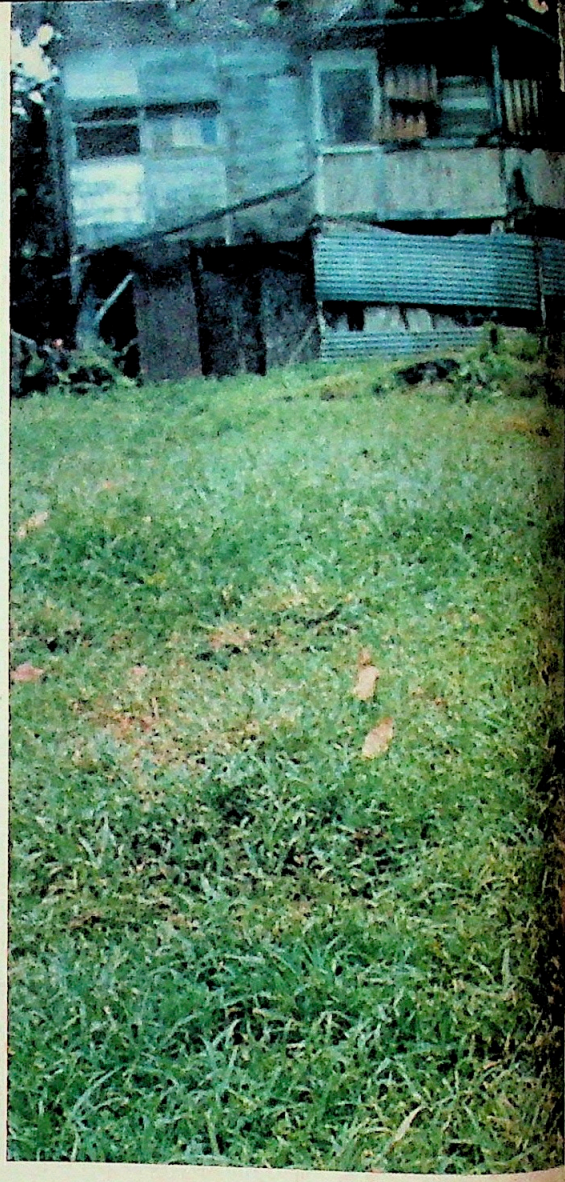
Neste uke slår vi et slag for råkostfatet. Blandet råkost som serveres før middagens hovedrett. Randi Borch har oppskrifter og gode råd fra Winge Helseheim.

Barnas eget skramleorkester

Neste uke viser vi hvordan du selv kan lage et helt skramleorkester av enkle materialer. Tomme bokser, kosteskaft og tau, ja, faktisk slik som vi av og til har en tendens til ikke å kaste. Nå kan det komme til nytte!

Gordon Wold og et nytt familiemedlem. Den nyfødte kalven ble tatt hånd om som en baby.

I et hus av kassebord og bølgeblikk på Galapagosøyene, bor den 73-årige Porgrunnsgutten Gordon Wold alene. «Godset» kaller han huset. Han har bodd alene i 51 år, men er ikke ensom. Husdyrene er kjære venner for denne brumlebassen med et hjerte av gull. I et lite grått soverom som en gang har vært malt, henger en brodert julelukt med spurver i kornnek. Det eneste han er redd for, er å bli glemt her når en gang helsen svikter og han blir sengeliggende. – Det sømmer seg ikke den siste av de første norske emigranter, sier gubben. Som har andre planer:

Jeg vil dø med støvlene på!

Hjemmet-reportasje

Stein Støa

– Hallo! Er det noen hjemme? Jeg står foran en underlig sammensatt bygning på Galapagosøyene i Stillehavet. Man må vel nesten kalle den et hus. Bølgeblikk og kassebord. Litt sprukket glass og noen stokker på høykant. I denne bygningen skal den norske originalen Gordon Wold bo. Fortvilet ser jeg meg om etter noe å banke på. For banke skal man jo av høflighet når man er fremmed og kommer til et hus. Jeg velger meg en bølge-

«Ulva» som brakte 35 nordmenn til «De forjettede øyer».

En godseier og hans gods. Her har Gordon Wold bodd i nesten 50 år. Og her vil han dø — med støvlene på.

– Litt av en bande, var Wolds kommentar til dette 51 år gamle bildet. Han er selv den siste på skansen. Når han faller fra, er en ære i norsk emigranthistorie slutt. Wold lengst til høyre i første rekke.

blikkplate. Slår forsiktig først. Siden hardere. Endelig høres rumling fra oven. Ned en skrøpelig trapp kommer en mann støyende. Håret står rett til værs. På det nederste trinnet stanser han og ser på meg.

– Gordon Wold? prøver jeg forsiktig. Han nikker avventende.

– Forstår du norsk fremdeles? spør jeg nervøst. Igjen får jeg bare et nikk til svar.

– Jeg er nordmann. Journalist i ukebladet Hjemmet og...

Lenger kom jeg aldri. For da ble det liv i mannen på trinnet.

– Hjemmet? Fra Norge? Nei, nå skulle du aldri... Reportero? Litt av en storkar da... Han formelig hopper på det nederste trinnet. Ordene kommer støtvis, famlende.

– Jeg leser da Hjemmet. Får blader tilsendt fra søstra mi. Bli med opp.

Han gjør helomvending og bykser noen trinn. Snur plutselig og løper meg nesten over ende.

– Kaffe, mumler han halvhøyt for seg selv. – Reportero'n må jo ha kaffe først. Somlekopp! Hvor har du gjort av kaffen?

Så skrur gamlingen på styrken.

– Sett deg — ikke bare stå der. Blir nervøs av folk som står. Han gliser med munnen full av kjøpetenner.

Tok hummer med hendene

Her har han altså havnet, hurragutten Gordon Wold fra Porsgrunn som dro til sjøs 15 år gammel.

– Hvor gammel er du blitt, Wold?

– Sannelig om jeg vet så nøyaktig, svarer han funderende. – Skal vi se. Ble født i 1904... Hvor mye blir det?

– 73 år, svarer jeg.

– Jøss, ja, ja. Tiden går, er det lakoniske svaret. – Bryr meg ikke noe særlig om alderen. Men husker jeg var veldig ung da jeg reiste ut med «Ulva» i -26 for å bosette meg her nede. 22 år og yngstemann i laget.

– Hvorfor reiste du akkurat til Galapagos?

– Hadde snakket litt med gutta som var med på Floreana-ekspedisjonen i -24. Dem likte seg så forbannade godt her nede. Selv hadde jeg jo seilt ute siden jeg var guttungen. Men jeg syntes nå alt var likt i utlandet. Nei, ikke sydhavsøyene forresten. Der holdt jeg på å rømme. Men jeg tror jeg ble sjuk eller noe. For rømming ble det aldri.

Han var lur, skipperen på «Ulva». Han satte avreisedagen til 16. mai i stedet for 18. Snøt oss jaggu for en fest. Men det var nok lurt. For hvis vi hadde havnet på fest 17. var det nok ikke mange som hadde blitt med dagen etter, nei. Litt av en bande var det.

Vi hadde med utstyr til en hermetikkfabrikk om bord. Vel fremme ble jeg skipper på en båt og fisket for levering til fabrikken. Den gang var det eventyr, da, gutt. Fisket store mengder rett ute i Academy Bay her. Tok hummer med hendene nede i fjæra. En stund bodde det kun nordmenn her på øya. Vi hadde det som i Edens Have.

Men fisket ble snart slutt. Det viste seg at det kun var stamfisk i farvannene her. Ikke noe nytt innsig. Så kom store oppkjøpere. Presset prisene ned. Vi som slet fikk bare en fjerdedel av fastlandsprisen. Oppkjøperen tok resten. Det ble et rasende jag. Avbetalingen på båtene måtte overholdes, konkurranse, misunnelse og fandenskap.

Så en dag sa jeg til meg selv: Gordon, kom ikke du hit for å finne ro og fred? For å leve livet slik det passer deg?

Dagen etter dro jeg opp i høyden. Rotet litt rundt til jeg fant en trivelig plass. Og her er jeg ennå.

Etter den dagen har jeg aldri dratt ned på playaen (stranden) for å arbeide. Når jeg først har tatt turen har det vært for å bade og slappe av. Se på jaget etter penger og være takknemlig over at *jeg* greide å komme meg unna før det var for sent.

På kalvejakt

– I sommerferiene hjemme jobbet jeg på gartneri. Det kom godt med da jeg slo meg ned oppe i høyden. Startet forsiktig med grønnsaker og frukt. Senere kaffe. Krigen ble en gullgruve for oss som drev og rotet i jorda. Amerikanerne kjøpte alt som var.

Kuer hadde jeg ingen erfaring med. Men jeg har nå lært litt etter hvert. I dag har jeg 18. 200 mål skog har jeg ryddet. Passelig eiendom for

en mann som meg. Krever ikke så mye at jeg blir stresset. Men hvis jeg først har lyst en dag, er det nok å henge fingrene i. Jeg har det fint, jeg, far. Som et smørøye i rømmegrøt. Ja, du kan tro jeg lengter etter rømmegrøt. Men det nytter ikke her nede. Forsøker jeg å lage fløte eller rømme av melken, blir det smør. Melken...

Gordon Wold farer ut av huset som om han har sett fanden sjøl. I vilt firsprang bærer det rett til skogs. Forundret setter jeg etter. Tar ham igjen på en åpen, liten grønn slette.

Mannen er gal, tenker jeg. Forrykende spenna gal. For der rett foran meg bråstopper han og begynner å stryke det lange gresset med fingrene. Hele tiden småbanner han. Snakker som til et lite barn som har vært uskikkelig.

– Er det ikke best vi går tilbake nå? prøver jeg forsiktig.

Han ser forundret på meg. – Det var denne jeg skulle ut å se til da du kom. Glemte hele greia. La'n her i morges. Hvor har du gjort av deg, ditt krek, brummer han, strykende på gresset.

Så lysner ansiktet. Han begraver hånden i en forhøyning og begynner å dra. I triumf løfter han opp en vakker, liten sort kalv som ikke greier å stå på bena.

– Din lille rakker. Jaggu gjorde du meg engstelig, småskjenner han med kjærlig stemme.

– Han ble født i morges, forteller Wold. – Da jeg fant'n hadde ikke mora sleika'n rein. Men nå har jeg ordna med navlestrengen. Han ser bra ut nå, kalven.

Vi bærer med oss den forkomne lille stakkaren opp til huset. Wold lager en bløt seng til den nyfødte under et tre som gir skygge for stikkende ekvatorsol. Klapper det nye familiemedlemmet trøstende på hodet og tusler opp til virvaret av et hus.

Igjen blir det kaffe som han har glemt hvor ble hensatt. Forvirrende småprat. Halve setninger og sprang med syvmilsstøvler fra tema til et annet. Jeg blir rent svimmel av å høre på.

Brumlebass med hjerte av gull

Det går mange historier om denne aldrende ungkaren nede på playaen. På folkemunne sies det at han har

funnet sin egen medisin mot sykdom. All slags sykdom. Når han må til sengs, tar han med seg et batteri av flasker. Brennevin. Så drikker han til han blir frisk. Da jeg spør ham, bare brummer han, klukker langt nede i halsen. Ingen kommentar.

Jeg spurte menneskene i landsbyen Bella Vista hvordan denne nordmannen var å ha som nabo.

– Ikke kall ham nordmann. Han er en av oss, sa lastebilsjåføren José.

– Han er snill. Og så glad i barn, sier Maria som bor ved «holdeplassen» for dem som skal ned til havet.

De fortalte om Gordon Wold med hengivenhet i stemmen. Det at han brummet litt av og til, smilte de bare av. – Han gjør seg bare til slik gamle folk gjerne har for vane. Han har et hjerte av gull. Ikke spør ham, for da blir han sint. Men ser du lekeplassen der borte? Den har Wold gitt til barna i landsbyen. Fotballplassen som skal bygges nedenfor veien like så, sier Pilar, mor til syv.

Jeg nevner det ikke for Wold. For som folk sier: – Han har gjort det for å glede andre. Han vil ikke folk skal vite hvem som har stått bak.

«Jeg vil dø med støvlene på...»

– Har du ikke lyst til å reise hjem til Norge?

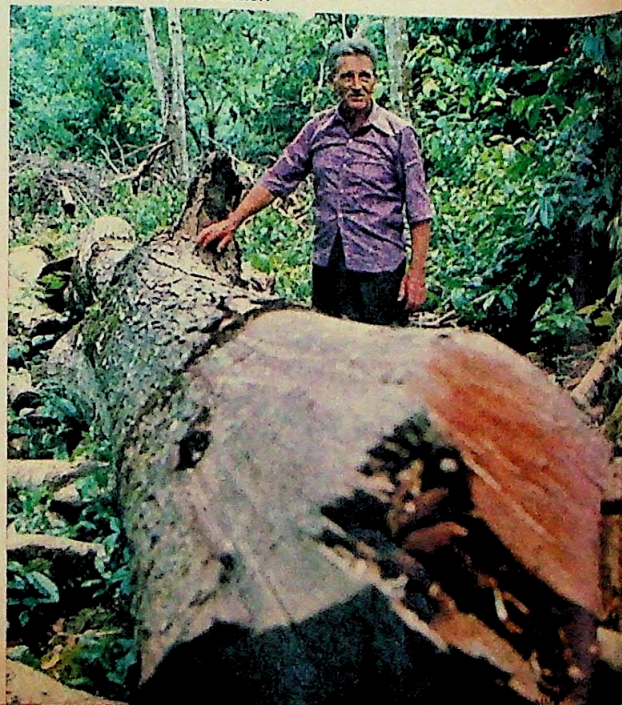

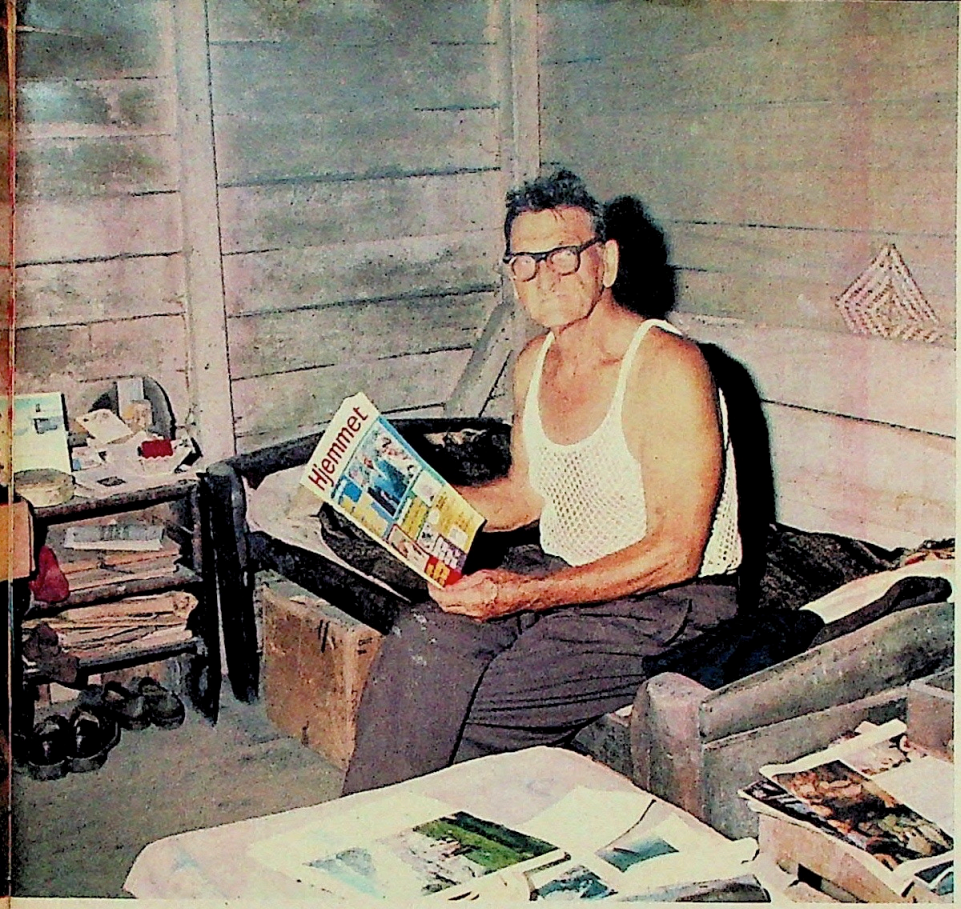
Alle barn i landsbyen Bella Vista betrakter Wold som en bestefar. Hengivenheten gjengjeldes av gubben. Han har gitt dem både lekeplass og fotballbane.

Å lage kaffe er en omstendelig prosess med slik en komfyr. – Det eneste jeg ønsker meg er en peis, betrodde han meg. – Måtte være koselig vinterstid.

Selv ned til avkroken i Stillehavet blir Hjemmet sendt regelmessig. Dette rommet er Gordon Wolds aller helligste. Det ser trist ut, men selv vil han ikke bytte. Om det så var mot et kongelig slott.

Et av Wolds mektige mahognitrær er felt. Da jeg spør hvor mye han får for det, ler han. – Var en som trengte materialer. Han fikk det. Penger har jeg aldri vært noe glad i. Ikke vet jeg hva jeg skulle gjort med dem hvis jeg hadde noen heller.

– Jeg får ukeblader og aviser tilsendt. Jo mer jeg leser, jo gladere er jeg for at godset mitt står på Galapagos og ikke i Norge. Søstra mi vil at jeg skal hjem, da veit du. Jeg begynner jo å dra på årene. Wold stusser.

– Kanskje for en liten tur. Det skulle jo være rart å se igjen gamle trakter. Men bo i dagens Norge? Nei, aldri. Jeg ville ikke klare det. Så vidt jeg har forstått, får folk pensjon straks de har passert 70. Så bærer det rett på gamlehjemmet. Det er ikke noe for meg.

– Hva med deg selv? spør jeg. – I mine øyne må Galapagos være et av jordens verste steder å bli gammel på når en er alene?

– Får jeg det som jeg ønsker, dør jeg med støvlene på. Et eller annet sted på farmen, svarer Gordon Wold. – Men man må jo sikre seg. Jeg har allerede tenkt på at det ville være for jævlig for en gubbe som jeg å ligge hjelpeløs i sengen og sulte i hjel. Hvis den dagen kommer, vil noen familier nede i landsbyen få benytte farmen og dra nytte av avkastningen. Eneste heftelse er at de ser til meg av og til. Alt er ordnet, far. Her ute på Verdens Ende må du tenke på alt — på forhånd.

– Du er den eneste igjen på skansen etter det første rushet som kom hit med «Ulva». Er du også den eneste gjenlevende?

– Bli med opp, sier Wold og lukker piggtrådgjerdet som skal hindre kuene i å komme inn i den veggløse første etasje.

Vi klatrer opp den skrøpelige trappen. Går gjennom et slags lagerrom og inn i det aller helligste, hvor han selv, godseieren, holder til. Wold skrur automatisk på en medtatt transistorradio «made in Japan». Sentimentale strofer med høyt lydnivå trenger seg inn i den minste krok. Gamlingen tramper takten med foten der han sitter på sengen og roter i en skuff. Her har nok en gang vært malt, men bare minnene er igjen på de grå veggene. En juleduk med motiv fra norsk bondegård henger vemodig på en snor. Et bilde fra en vestlandsfjord er festet på veggen og gjør tjeneste som maleri. To senger og et par små skap er eneste møbler. Et nedbrent talglys står ved sengen.

– Slå deg ned. Her er enkelt, men det er sånn jeg vil ha det. La oss nå se, her er listen.

Han holder opp fortegnelsen over «Ulva»s passasjerer. Har satt et kors ved de flestes navn.

– Det er de daue. De andre er jeg ikke sikker på.

Han begynner å lese opp navnene med røst som en troppssjef ved oppstilling. Nei, han vet ikke. Fremdeles er det noen navn uten kors. Tror sikkert flere lever ennå.

– Med Nuggerud veit jeg sikkert, sier han. – En dag spurte han om jeg ville bli med over til San Cristobal med en tysker. Men båten var lekk og skral, motoren dårlig.

«Nei,» sa jeg. «For det første er det fredag, for det andre den 13. og dessuten har du en tysker om bord.»

Men Nuggerud hadde fått penger på forskudd og måtte dra. Det var det siste jeg så av ham. To måneder etter fant de liket hans. Båten og tyskeren ble aldri funnet.

Nordmenn med eksplosive maver

– Du må jo ha opplevd mye rart. Er det noe du husker spesielt?

– Har hatt sånn rar susing for ørene i den senere tid, svarer han. – Du får ha meg unnskyldt. Har vært litt syk i det siste. Hukommelsen har blitt dårlig.

Han blir fjern i blikket. Er stille — lenge.

– Det var ikke rart med sanitærforholdene den første tiden, sier han plutselig. – Vi hadde en tønne med regnvann som drikkekilde. Alle fikk vi krutt i maven. Du skulle sett oss, der vi kretset rundt do i store flokker som verpesjuke høner. Plutselig kunne en skjære ut av ringen. Desperat i øya. Lyder av kraftig skyts kom fra det lille avlukket.

Så en dag kom jeg til å løfte på lokket til vanntønna. Ingen hadde tenkt på *det* før. Og der nede fløt det — råtne fugler og rotter. Ikke rart vi bokstavelig talt var eksplosive.

Jeg har på følelsen at han tvinger hjernen til å fungere ved viljekraft. Er det noe som interesserer makter han å forfølge en tankerekke. Hvis ikke prater han om det som først faller ham inn. Uansett rekkefølge og sammenheng.

– Du vet, det var nå en merkelig sammensetning i den første norske kolonien her, sier han like plutselig som han avsluttet. – Det var en som hadde nabogården oppe i lia her. Stadig gikk han på jakt. Men aldri fortalte han at han fikk noe. En dag kom jeg tilfeldigvis gående over eiendommen hans. Ifølge kona var han igjen på jakt. Jeg fant ham under en skyggefull busk. Der lå han og filosoferte. Han medga at dette var en av de vanlige jaktturene. Men lykkeligere mann har jeg ikke sett til tross for det magre materielle jaktresultatet.

Du vet det var sparsomt med medisinsk hjelp her i den tiden. Ble noen syke måtte en hjelpe som best en kunne. På en fisketur fikk en av gutta kjeven av ledd. Han så for jævlig ut. Remjet og skreik. *En* besvimte bare av synet. Om bord hadde vi legebok for sjøfolk. Vi spurte stakkaren om han var villig til å la oss doktorere ved hjelp av boka. Han nikket voldsomt. En med astma leste hviskende, jeg holdt hodet og en tredje skulle få kjeven på plass.

«Bøy ned og ut og dytt inn,» kom det fra han som leste. Vi så gjorde. Men første gangen gikk det ikke. Pasienten skreik stygt. Mannen med astma repeterte hviskende. Og denne gangen gikk det. Han for opp og ville takke. Men før han fikk sagt noe, fikk jeg bundet et håndkle rundt hodet hans. Tok ikke sjansen på at han skulle snakke.

«Jeg har seilt i smul sjø...»

– Hvorfor har du ikke giftet deg?

– Som jeg forteller har det vært dårlig med legetjeneste. Skoler var det også sparsomt med. Jeg ville ikke sette barn til verden, ser du. Barn trenger muligheter som ikke fantes her den gang. Men hvis det er kvinnfolk du tenker på, har det ikke vært problemer i den retningen for en godseier som jeg.

Gamlingen flirer.

– Hva lever du egentlig av.

– Trenger ikke stort jeg som er alene, vet du. Men jeg lager ost og smør. Har grønnsaker og kaffe. Selger en ku av og til. Så har jeg høns, hvor mange vet jeg ikke. Mange hundre er det i alle fall. De går ville her på godset.

Egentlig lever jeg som dere hjemme i Norge. Bare i en roligere takt. Jeg har valgt å seile i smul sjø i livets seilas. Jeg har de samme gleder og sorger, men alt er mye nærmere. Fordi jeg har tid til å se. Og det er naturlig det som skjer her nede. Ikke påvirket av utenforstående ting.

Audiensen er over. Jeg forlater Gordon Wold, den siste av våre første pionérer på Galapagosøyene. Hjelpeløs, men dristig. Brumlebass med et hjerte av gull. Overfladisk rotete, men med en enkel hverdagsfilosofi som gir en noe å tenke på.

Gordon Wold vil kanskje være en taper i våre øyne — fordi vi ser på hans verden med øyne tilvent vår egen sivilisasjon.

Selv har han vunnet. Han har en seng, tak over hodet, en eiendom hvor han kan dyrke det han har lyst til — så, høste grøden og spise seg mett. Han har greid det mange av oss drømmer om: Å hoppe av. Komme vekk fra materialisme, stress og misunnelse. Og å leve i nær tilknytning til naturen med dens enkle gleder — gleder som er større enn dem som kan kjøpes for penger. ♦